

Univerzitet u Nišu
Tehnološki fakultet u Leskovcu
Podružnica Srpskog biološkog društva Niš

SIMPOZIJUM

**STOGODIŠNJICA
FLORE OKOLINE NIŠA**

ZBORNİK RADOVA

Urednik —
Novica RANĐELOVIĆ

Niš, 30. i 31. maj 1985. godine

PRILOG POZNAVANJU LICHENOFLORE CEREPASINE

Murat Murati

VPS—Đakovica

UVOD

Naša zemlja u pogledu lichenoloških istraživanja je relativno dobro poznata. No i pored toga svi njezini djelovi nisu podjednako dobro ispitani. Jedan od tih djelova je i Šar planina. Osim Frana Kušana koji je 1933. godine boravio na Ljubotenu i otkrio nekoliko vrsta lišajeva, nijedan drugi lichenolog nije posetio ovu planinu pa se zato ovo područje može smatrati neispitanim u tom pogledu. Poslednjih 10 godina izvršili smo neka ispitivanja lichenoflore Šar planine. Rezultati istraživanja su već delimično objavljeni Pavletić-Murati 1977, 1978, Murati 1979, 1984).

U posljedno vrijeme radimo na ispitivanju lichenoflore pojedinih terena. Jedan od tih je Cerepašina (2626 m. n. m). Za vrijeme naših istraživanja (1980-1984), obuhvatili smo gotovo čitavo područje i obradili lišajeve na raznim supstratima.

Materijal i metodika rada

Za vrijeme naših istraživanja obišli smo različite lokalitete. Na ovim lokalitetima sa različitih substrata (stijene i tlo) smo sakupili veliki broj lišajeva. Pri skupljanju uvek smo vodili računa da forme budu dobro razvijena, da imaju plodna tjelašca i organe za pričvršćivanje.

Pri determiniranju lišajeva koristili smo ključeve i priručnike od raznih autora: Nowak-Tobolewski 1975, Popnikolov-Zelezova 1965 i dr. Za determinaciju smo koristili običan mikroskop sa okularnim mikrometrom, lupu, pincetu, iglu sa proširenim i zaoštrenim vrhom, žilet, predmetno i pokrovno staklo, te mikrotom. Reakcije koje daju lišajske kiseline očitavaju se nakon djelovanja sa reaktantima. Kao reaktante smo koristili 10% KOH, HNO₃ i dr.

Rezultati

Tokom naših istraživanja sakupljen je veliki broj taxona 86. Svi ovi oblici vezani su za različite substrate stijene i tlo. Popis nađeni taxona ovako izgleda:

Porodica: Verrucariaceae

- Verrucaria tristis* (Masa) Krempeh., karbonatna stijena, 1750 m. n. m.
Verrucaria phaeospermum (Arn.) Serv., karbonatna stijena, 1750 m. n. m.
Verrucaria fusca (Pers.), karbonatna stijena, 1760 m. n. m.
Verrucaria calciseda (Dc.) Serv., karbonatna stijena, 1760 m. n. m.
Verrucaria hochstetteri (Fr.) Mas., karbonatna stijena, 1750 m. n. m.
Staurothele imersa Th. Fr., karbonatna stijena, 1750 m. n. m.

Porodica Dermatocaraceae

- Dermatocarpon Bahmani* Anders., karbonatna stijena, 1760 m. n. m.
Dermatocarpon monstrosum (Schaer.) Vain., karb. stijena, 1750 m. n. m.
Dermatocarpon plyphyllum (Wulf.) Della., Karb. stijena 1750 m. n. m.
Dermatocarpon minutum (L.) Man., karbonatna stijena, 1750 m. n. m.
Dermatocarpon hepaticum Th. Fr., karb. stijena, 1760 m. n. m.

Porodica Pyrenulaceae

- Microthelia ploschiana* Stein., silikatna stijena, 1760 m. n. m.

Porodica Diploschistaceae

- Diploschistes ocellatus* (Will.) Norm., karb. stijena, 1750 m. n. m.
Diploschistes scruposus (Schreb.) Norm., silik. stijena, 1750 m. n. m.

Porodica Collemaeae

- Collema polycarpum* Hoffm., karbonatna stijena, 1760 m. n. m.
Collema pulposum (bernh.) Ach., silikatna stijena, 1760 m. n. m.

Porodica Pannariaceae

- Pannaria pezizoides* (Weber.) Trevis., na tlo. 1860 m. n. m.

Porodica Peltigeraceae

- Peltigera aphtosa* (L.) Wild., na tlo 1880 m. n. m.
Peltigera canina (L.) Wild., na 1600 m. n. m.
Peltigera canina (L.) Wild., f. spongiosa, na tlo. 1600 m. n. m.
Peltigera erupens Tay. Leng., Na tlo 1920 m. n. m.
Peltigera venosa (L.) Baumg., na tlo. 1880 m. n. m.
Solarina bispora Nyl., pukotinama karb. stijena, 1750 m. n. m.
Solarina crocea (L.) Ach., na tlo, 1800 m. n. m.

Sl. 1. *Solorina crocea*

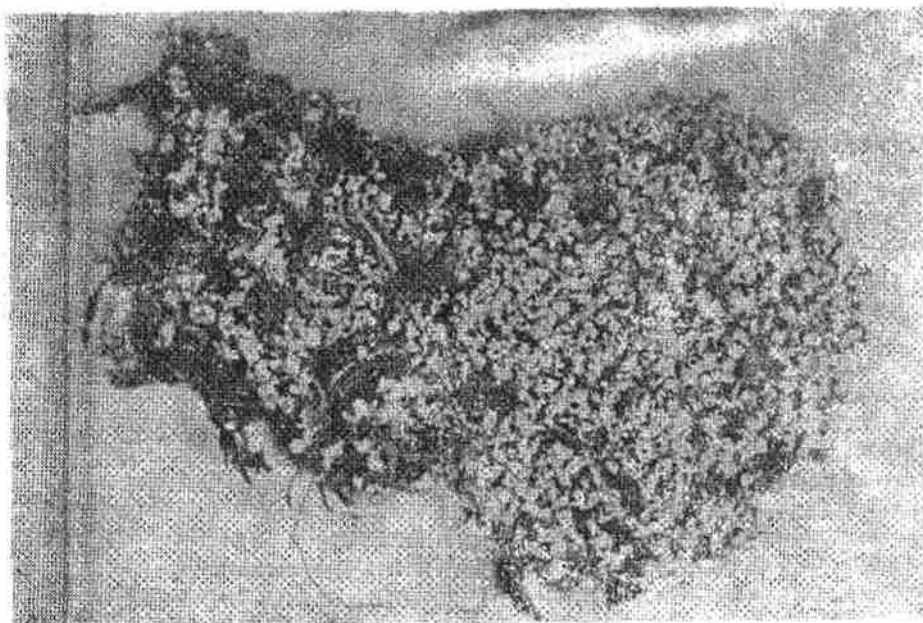
Porodica Lecideaceae

- Lecidea decipiens* (Hedw.) Ach., na tlo, 1750 m. n. m.
Lecidea lirida (Dill.) Ach., karbonatna stijena, 1750 m. n. m.
Lecidea macnocarpa (Dc.) Stend., silikatna stijena, 1750 m. n. m.
Lecidea simulans Kerust., silikatna stijena, 1900 m. n. m.
Lecidea pantherina Th. Er., silikatna stijena, 1920 m. n. m.
Lecidea goniophylla Elke., silikatna stijena, 1900 m. n. m.
Lecidea umbonata (Hepp.) Nyl., silikatna stijena, 1750 m. n. m.
Lecidea litophylla (Ach.) Th. Er., silikatna stijena, 1750 m. n. m.
Lecidea aglea Smf., silikatna stijena, 1750 m. n. m.
Rhizocarpon geographicum (L.) Dc., silikatna stijena, 1760 m. n. m.
Rhizocarpon calcareum (Weis.) Anzi., silikatna stijena, 1650 m. n. m.
Rhizocarpon geminatum Korb., silikatna stijena, 1670 m. n. m.
Rhizocarpon lomnitzense Eitn., silikatna stijena, 1860 m. n. m.
Catillaria athellina (Hepp.) Hellb., silikani stijena, 1750 m. n. m.
Toninia tumidula (Sm.) A., na tlo, 1750 m. n. m.
Toninia candida (Web.) Th. Er., na tlo, 1750 m. n. m.
Toninia tabacina (Mass.) Flag., karb. stijena, 1760 m. n. m.
Toninia syncomista (Flk.) Th. Fr., na tlo, 1760 m. n. m.

Porodica Cladoniaceae

- Baeomyces rufus* (Huds.) Schar., na tlo, 1750 m. n. m.
Baeomyces placohyllus Ach., na tlo, 1760 m. n. m.
Cladonia foliaceae (Huds.) Schaer., na tlo, 1850 m. n. m.
Cladonia furcata (Huds.) Schaer., na tlo, 1780 m. n. m.
Cladonia furcata (Huds.) Schaer., var. *palmea* (Ach.) Nyl., na tlo, 1850 m. n. m.
Cladonia furcata (Huds.) Schaer., f. *foliosa* Do., na tlo, 1780 m. n. m.
Cladonia fimbriata (L.) Fr., na tlo, 1820 m. n. m.

- Cladonia pyxidata* (L.) Fr., na tlo, 1880 m. n. m.
Cladonia pyxidata (L.) Er., var. *neglecta* Flk., na tlo, 1860 m. n. m.
Cladonia syanipes (Somerf.) Wain., na tlo, 1860 m. n. m.
Cladonia nemoxyna (Ach.) Nyl., na tlo, 2050 m. n. m.
Cladonia polydactyla (Flk.) Wain., na tlo, 1850 m. n. m.
Cladonia rangiformis Hoffm., na tlo, 1900 m. n. m.
Cladonia coccifera (L.) Willd., na tlo, 1900 m. n. m.
Stereocaulon paschale (L.) Hofm., na tlo, 1920 m. n. m.

Porodica Umbilicariaceae

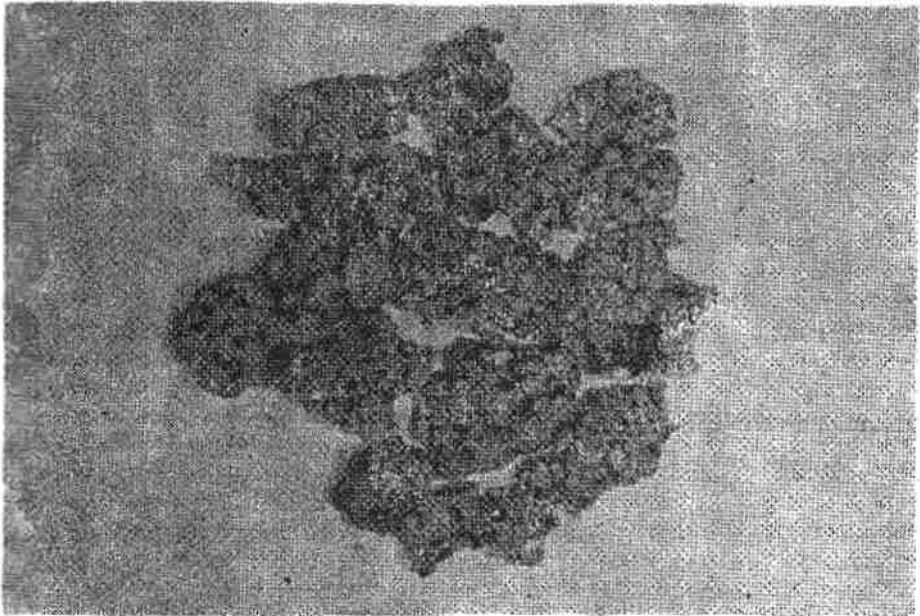
- Umbilicaria reticulatum* Caresta., na tlo, 1750 m. n. m.
Umbilicaria polyphylla Hoffm., na tlo, 1760 m. n. m.
Umbilicaria deusta (L.) Ach., na tlo, 2000 m. n. m.
Umbilicaria cylindrica (L.) Del., na tlo, 1850 m. n. m.
Umbilicaria crustulosa (Arh.) Frey., silikatna stijena, 1850 m. n. m.
Umbilicaria grisea (Swartz.) Ach., silikatna stijena, 1750 m. n. m.
Umbilicaria vellea Ach. Frey., silikatna stijena, 1650 m. n. m.

Porodica Acarosporaceae

- Acarospora fuscata* (Nyl.) Arnold., karbonatna stijena, 1760 m. n. m.
Acarospora valdobiensis Bagl. et. Car., karbonatna stijena, 1750 m. n. m.
Acarospora cineranses Zahlbr., karbonatna stijena, 1750 m. n. m.
Acarospora macrocarpa (Help.) Begl., Karb. stijena, 1750 m. n. m.

Porodica Lecanoraceae

- Lecanora calcarea* (L.) Sommerf., karb. stijena, 1850 m. n. m.
Lecanora agardhiana Ach., karbonatna stijena, 1750 m. n. m.
Lecanora rubina (Will.) Ach., silikatna stijena, 2100 m. n. m.
Lecanora muralis (Schrebr.) Rabenh., silikat. stijena, 1750 m. n. m.
Lecanora saxicola Th. Er., silikatna stijena, 1750 m. n. m.
Lecanora bambergi Kbr., silikatna stijena, 1850 m. n. m.
Lecanora cornata Ar., karbonatna stijena, 1740 m. n. m.
Lecanora gibbosa (Ach.) Nyl., silikatna stijena, 1850 m. n. m.
Lecanora atra (Huds.) Ach., silikatna stijena, 1850 m. n. m.
Lecanora crassa (Huds.) Mass., na tlo, 1920 m. n. m.
Haematoma ventosum (L.) Mass., silikatna stijena, 2200 m. n. m.

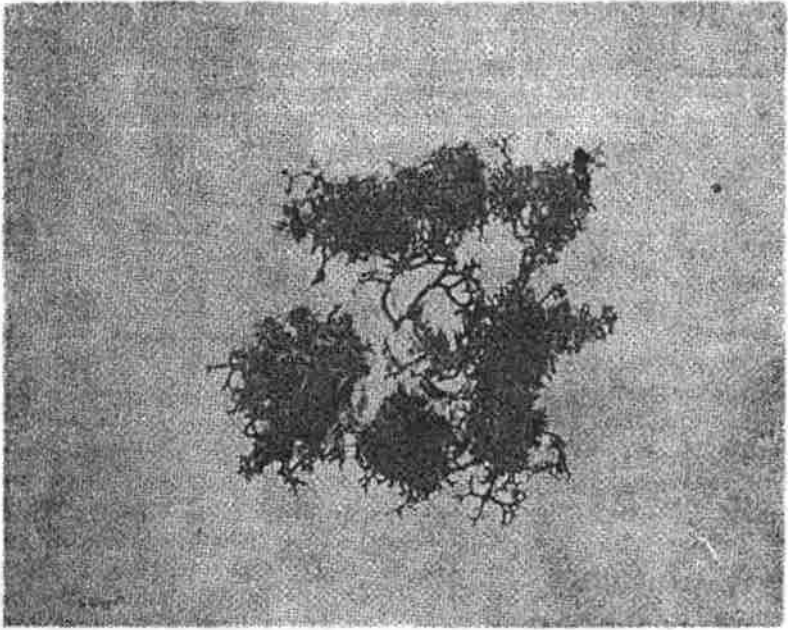

Porodica Parmeliaceae

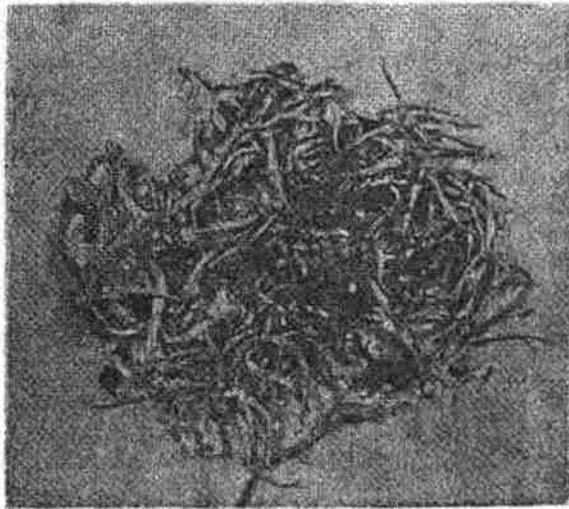
- Parmelia argentifera* Nyl., silikatna stijena, 1920 m. n. m.
Parmelia pubescens (L.) Wain., silikatna stijena, 2000 m. n. m.
Parmelia conspersa (Ehrh.) Ach., silikatna stijena, 1750 m. n. m.
Cetraria nivalis (L.) Ach., na tlo, 1750 m. n. m.
Cetraria islandica (L.) Ach., na tlo, 1750 m. n. m.

Porodica Usneaceae

***Cornicularia aculeata* (Schreb.) Ach., na tlo, 2626 m. n. m.**

***Thamnolia vermicularis* (Su) Schaer., na tlo, 2546 m. n. m.**

Diskusija

Prema sistematskom popisu nađeni i determiniranih taxona vidi se da lichenoflora Cerepašina je bogata i raznovrsna. Na tom relativno malom prostoru determinirano je 86 taxona (vrste, varijeteti i forme) koj pripadaju razredu Ascolichenes. Zastupljeno je ukupno 13 porodica i 24 rodova.

Najzastupljenija je porodica Lecideaceae sa 4 roda, zatim Cladoniae sa 3 roda, Peltigeraceae sa 2. Najzastupljeniji po broj vrsta su slijedeći rodovi: Cladonia sa 12, Lecanora sa 10, Lecidea sa 9, Umbilicaria sa 7.

U našem popisu sve 86 taxona su nova za planinski masiv Cerepašina. Od njih 28% ili 26 vrste su nove za lichenofloru Makedonije. To su slijedeće: *Verrucaria tristis* (Masa.) Krempelh., *Verrucaria phaeospermum* (Arn.) Serv., *Verrucaria fusca* Pers., *Verrucaria hochstetteri* (Fr.) Mass. *Stenotheca immersa* Th. Fr., *Dermatocarpon polyphyllum* (Wulf.) Della Torre, Fr., *Pannaria pezizoides* (Weber) Trevis., *Peltigera canina* (L.) Wild., *Solaria Dermatocarpon monstrosum* (Schaer.) Vain., *Dermatocarpon hepaticum* Th. Fr., *Solaria bispora* Nyl., *Lecidea decipiens* (Hedw.) Ach., *Lecidea lurida* (Dill.) Stend., *Lecidea macrocarpa* (Dc.) Stend., *Lecidea pantherina* Kerst., *Toninia tumida* (Sm.) A., *Toninia tabacina* (Mass.) Flag., *Baeomyces placophyllus* Ach., *Cladonia furcata* (Huds.) Schaer., *Cladonia furcata* (Huds.) Schaer., f. *foliosa* Del., *Cladonia pyxidata* (L.) Fr., *Cladonia pyxidata* (L.) Fr., var. *neglecta* Flk., *Umbilicaria crusta* (L.) Ach., *Acarospora macrocarpa* (Help.) Begl., *Parmelia argentifera* Nyl., *Solaria crocea* (L.) Ach.

Od ukupnog broja lišajeva 19% ili 17 su nove za lichenofloru Jugoslavije. To su slijedeće: *Verrucaria phaeospermum* (Arn.) Serv., *Dermatocarpon Behmani* Anderes., *Microthelia ploschiana* Stein., *Solaria crocea* (L.) Ach., *Lecidea simulans* Kerst., *Lecidea goniphylla* Elke., *Lecidea umbonata* (Hepp.) Nyl., *Lecidea aeglea* Smf., *Baeomyces placophyllus* Ach., *Cladonia sianipes* (Sommerf.) Wain., *Stereocaulon paschale* (L.) Hofm., *Umbilicaria reticulatum* Garesta., *Umbilicaria vellea* Ach. Frey., *Acarospora cineranses* Zahlb., *Lecanora bambergi* Kbr., *Lecanora cornata* Ar., *Parmelia argentifera* Nyl.,

Zaključak

U ovom radu prikazani su rezultati četvorogodišnjeg istraživanja lichenoflore masiva Cerepašine. Ustanovljeno je za lichenofloru Cerepašine da se odlikuje prilično velikim florističkim šarenilom. Prilikom ispitivanja lichenoflore Cerepašine, pronašli smo i determinirali veliki broj taxona, ukupno 86, koj pripadaju razredu Ascolichenes. Svi taxoni su novi za Cerepašinu, a od njih 26 vrsta nove za lichenofloru Makedonije, a 17 za lichenofloru Jugoslavije.

Taxoni najviše su vezani za tlo 35, zatim za silikatne stijene 30, a najmanje za karbonatne stijene.

Na vrhu Cerepašine 2526 m. pojavljuje se vrsta *Cornicularia aculeata* (Schreb.) Ach., koja formira lišajne livade i tako svojom prisustvom konkuriše višim biljkama. Na tim visinama nešto ređe dolaze *Thamnolia vermicularis* (Sw.) Ach. i *Cetraria nivalis* (L.) Ach. U nižim terenima su dobro zastupljene ove vrste: *Peltigera aptosa* (L.) Wild., *Cetraria islandica* (L.) Ach., *Peltigera venosa* (L.) Baug.

LITERATURA

- Barbalić, Lj. (1978): Epifitski lišajevi južnog dijela Zagreba. Vol No. 4, 23-37.
- Batić, F. (1976): Prispevek k flori lišajevi (Lichenophyta) na Slovenskom I. Biol. vestn. 24, 61-67.
- Kušan, F. (1953): Prodrromus flora lišajeva Jugoslavije. JAZU, Zagreb.
- Pišut, L. (1967): Notizen zur Flechtenlora Mazedonien. Fragmenta balcanica. 5, 54-56.
- Popnikolova, A., Železova, B. (1964): Flora na blgarija-Lišci-»Narodna prosveta«-Sofija.
- Pavletić, Z., Murati, M. (1977): Prilog poznavanju lišajeva Šarplanine. Acta Bot. Croat. 36, 165-171.
- Murati, M. (1979): Uticaj reakcije substrata na rasprostranjenost lichenoflore Šar-planine. Drugi kongres ekologija Jugoslavije, 837-841.
- Murati, M. (1981): Kontibut njihovjes se lichenoflorës së Maieve të Bistrës. Jehona 8, 5-12.
- Murati, M. (1983): Prilog poznavanju lichenoflore planine Galičice. Simp. Matice srpske. Novi Sad.
- Murati, M. (1984): Neki podaci o vezanosti lichenoflore Šar-planine. III kongres ekologija Jugoslavije. Kn. I, 259-263.
- Novak, J., Tobolowski, Z. (1975): Porasty Polskyc. PWN. Waszawa — Krakow.
- Vežda, C. (1967): Lichenes selecti exiccati. Editi BASC, Fasc. XXV no. 601-625.